

# Anlatım Biçimleri — Deneme

KPSS AI Coach · 07.09.2026 · 10 soru

Bir kullanım kılavuzunda, aracın parçaları ve bu parçaların görevleri açık bir sırayla anlatılır. Metin, okurun belirli bir konuda bilgi edinmesini ve işlemi doğru biçimde uygulamasını amaçlar. Bu nedenle anlatımda kişisel izlenimlerden çok öğretme ve bilgi verme işlevi öne çıkar.

## 1. Bu parçaya göre aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Metin, karşıt bir görüşün yanlışlığını kanıtlamaya yöneliktir.
- B) Metin, olayları zaman sırasına bağlı olarak aktarmaktadır.
- C) Metin, bir konuyu öğretme ve bilgi verme amacı taşımaktadır.
- D) Metin, bir yerin ayrıntılarını zihinde canlandırmayı amaçlamaktadır.
- E) Metin, bir kavramın anlamını soru-cevap yoluyla belirlemektedir.

Eski bir konağın dar pencereleri, koyu renkli ahşap kepenklerle çevrilidir. Taş duvarlardaki çatlaklar ve avlunun ortasındaki kurumuş kuyu, yapının uzun süredir kullanılmadığını düşündürür. Güneş ışığı, duvarın sararmış yüzeyinde düzensiz lekeler oluşturur.

## 2. Bu parçadan aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Parçada bir olayın aşamalar hâlinde geliştiği görülmektedir.
- B) Parçada bir yapının görünüşü ayrıntılara başvurularak aktarılmıştır.
- C) Parçada bir yapının kullanım amacı öğretici biçimde açıklanmıştır.
- D) Parçada bir görüşün yanlışlığı kanıtlarla ortaya konmuştur.
- E) Parçada bir kavramın anlamı doğrudan belirlenmiştir.

Bir anlatım biçimini belirlerken yalnızca metnin konusuna bakmak yeterli değildir. Metnin okura ne yaptırmak istediği de değerlendirilmelidir. Bilgi verme amacı taşıyan bir metin ile karşı görüşü çürütmeye çalışan bir metin, aynı konu üzerinde dursa bile aynı nitelikte değildir. ----

## 3. Bu parçada boş bırakılan yere düşüncenin akışına göre aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- A) Bu ayırım, metnin amacını temel alarak yapılmalıdır.
- B) Bu nedenle her konu yalnızca olaylarla anlatılmalıdır.
- C) Böylece bütün metinler ayrıntılı yer tasvirine dönüşür.
- D) Bu yaklaşım, karşı görüşleri kesinlikle geçersiz kılar.
- E) Sonuç olarak tanımlar, her metnin ana bölümünü oluşturur.

I. Olay anlatımına dayalı metinlerde öyküleyici anlatımdan yararlanılabilir. II. Betimleyici anlatımın açıklayıcı ve sanatsal olmak üzere iki türü vardır. III. Öyküleyici anlatımın açıklayıcı ve sanatsal olmak üzere iki türü vardır. IV. Açıklayıcı anlatım genellikle öğretici metinlerde kullanılır. V. Tartışmacı anlatım, karşı görüşün yanlışlığını kanıtlamayı amaçlar.

**4. Numaralanmış cümlelerin hangisinde anlatım biçimleriyle ilgili bilgi yanlışı vardır?**

- A) I.
- B) II.
- C) III.
- D) IV.
- E) V.

Bir metin, önce bir görüşü ortaya koyup ardından bu görüşün eksiklerini göstermeye çalışıyorsa yazar yalnızca bilgi aktarmakla yetinmiyor demektir. Böyle bir kuruluştaki okurun karşıt düşünceye yönelik değerlendirmesi yönlendirilir. Metnin temel amacı, ileri sürülen görüşün savunulamaz olduğunu ortaya koymaktır.

**5. Bu parçaya göre metnin anlatımıyla ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?**

- A) Karşı görüşün yanlışlığını kanıtlama amacı taşımaktadır.
- B) Bir konuyu öğretmek için nesnel bilgiler sıralamaktadır.
- C) Bir varlığın görünüşünü ayrıntılı biçimde canlandırmaktadır.
- D) Olayları zaman akışını koruyarak okuyucuya aktarmaktadır.
- E) Bir kavramın anlamını “Nedir?” sorusuyla açıklamaktadır.

Bir ansiklopedi maddesinde kavramın kapsamı ve temel özellikleri açıklanır. Metin, okuyucunun kavramı başka örneklerle karıştırmaması için anlam sınırlarını belirginleştirir. Bu yaklaşımda olayların sıralanmasından veya bir yerin görünüşünün çizilmesinden çok anlamı belirleme amacı vardır.

**6. Bu parçadan aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?**

- A) Metin, bir kavramın anlamını belirlemeye yöneliktir.
- B) Metin, olayları zaman akışı içinde aktarmaktadır.
- C) Metin, karşı görüşün yanlışlığını kanıtlamaktadır.
- D) Metin, gözlenen bir yeri ayrıntılarıyla canlandırmaktadır.
- E) Metin, öğretici bilgi vermeyi tamamen dışlamaktadır.

Olay merkezli bir metinde anlatıcı, önce beklenmedik haberi alır, ardından evden çıkar ve akşam saatlerinde aradığı kişiye ulaşır. Okur, gelişmeleri bu sıralama sayesinde takip eder. Metinde yer ve kişi ayrıntıları bulunsa da anlatımın kuruluşunu belirleyen unsur olayların ilerleyişidir.

**7. Bu parçaya göre aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?**

- A) Metnin kuruluşunda olayların zaman içindeki ilerleyişi belirleyicidir.
- B) Metnin temel amacı bir konuyu öğretici biçimde açıklamaktır.
- C) Metin, karşı görüşün yanlışlığını kanıtlamak üzere düzenlenmiştir.
- D) Metin, bir yerin ayrıntılarını zihinde canlandırma amacı taşımaktadır.
- E) Metin, bir kavramın anlamını “Nedir?” sorusuyla belirlemektedir.

**8. “Okura yeni bir alanı kavratmak ve o alanla ilgili verileri düzenli biçimde sunmak, bu anlatımın başlıca işlevidir.” Buna göre bu cümlede anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?**

- A) Bir konuyu öğretmeyi ya da onunla ilgili bilgi vermeyi amaçlayan anlatım biçimidir.
- B) Karşıt bir düşüncenin yanlışlığını kanıtlamayı amaçlayan anlatım biçimidir.
- C) Bir varlığın ayrıntılarını gözlemden yararlanarak zihinde canlandıran anlatım biçimidir.
- D) Olayları belirli bir zaman akışı içinde aktaran anlatım biçimidir.
- E) Açıklayıcı ve sanatsal olmak üzere iki türe ayrılan anlatım biçimidir.

**9. “Sokağın iki yanındaki taş evler, yosun tutmuş duvarları ve dar pencerelerindeki solgun perdeleriyle akşam ışığında daha da sessiz görünüyordu.” Bu cümleden kesin olarak çıkarılabilecek yargı aşağıdakilerden hangisidir?**

- A) Gözleme dayalı ayrıntılarla bir varlığın ya da yerin zihinde canlandırılması amaçlanmıştır.
- B) Bir konuya ilişkin bilgilerin okuyucuya düzenli biçimde aktarılması amaçlanmıştır.
- C) Karşı görüşün yanlışlığı çeşitli kanıtlarla ortaya konulmuştur.
- D) Yaşanan olaylar, zaman sırasına bağlı kalınarak okuyucuya aktarılmıştır.
- E) Anlatım, açıklayıcı ve sanatsal olmak üzere iki türe ayrılmıştır.

Bir eğitim yazısında, “Nedir?” sorusuna cevap aranarak bir kavramın anlamı açıklanıyor. Yazar, herhangi bir varlığın ya da yerin ayrıntılarını okuyucunun zihninde canlandırmaya yönelmiyor. Metinde olaylar bir zaman akışı içinde sıralanmadığı gibi karşıt bir düşüncenin yanlışlığı da kanıtlanmıyor. Bu yazıda amaç, genel bilgi aktarmak değil, tek bir kavramın anlamını belirlemektir. Böylece anlatım, kavramı okura tanıtmaya işleviyle sınırlandırılıyor.

**10. Bu parçaya göre aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?**

- A) Bu yaklaşımda tanımlama yoluna başvurulmuştur.
- B) Bu yaklaşımda betimleyici anlatımın sanatsal türü kullanılmıştır.
- C) Bu yaklaşımda öyküleyici anlatımın açıklayıcı türü kullanılmıştır.
- D) Bu yaklaşımda tartışmacı anlatımın temel amacı gerçekleştirilmiştir.
- E) Bu yaklaşımda açıklayıcı anlatımın temel amacı öne çıkarılmıştır.

## Cevap Anahtarı

---

1. C

2. B

3. A

4. C

5. A

6. A

7. A

8. A

9. A

10. A

## Çözümler

---

- 1.** Parçada kılavuzun bilgi verme ve öğretme amacı taşıdığı belirtilmektedir. Bu özellik açıklayıcı anlatımın temel amacıdır; karşı görüşü çürütme ise tartışmacı anlatıma aittir.
- 2.** Pencere, kepenk, taş duvar ve ışık gibi ayrıntılar yapının görünüşünü canlandırmaktadır. Bu özellik betimleyici anlatıma aittir; parçada olay, kanıtlama veya tanımlama amacı bulunmamaktadır.
- 3.** Parça, anlatım biçiminin metnin konusundan çok amacına göre belirlenmesi gerektiğini vurgulamaktadır. A seçeneği bu düşünceyi toparlar; diğerleri metinde bulunmayan sonuçlara yönelmektedir.
- 4.** İki türü bulunan anlatım biçimi, öyküleyici değil betimleyici anlatımdır. Öyküleyici anlatımın türleriyle ilgili ifade kaynaklarda açıklayıcı ve sanatsal öyküleme biçimindedir; bu nedenle III yanlıştır.
- 5.** Metin, bir görüşün eksiklerini göstererek onun savunulamazlığını ortaya koymayı amaçlamaktadır. Bu, tartışmacı anlatımın karşı görüşü çürütme işleviyle örtüşür; diğer seçenekler farklı anlatım amaçlarını belirtir.
- 6.** Parçanın amacı kavramın kapsamını ve anlam sınırlarını belirlemektir. Bu, tanımlamanın işleviyle örtüşür; öğretici bilgi verme ise parçada tamamen dışlanan değil, yalnızca temel amaç olmayan bir unsurdur.
- 7.** Parçada gelişmelerin sıralı biçimde verilmesi ve kuruluşu olayların ilerleyişinin belirlemesi öyküleyici anlatımı gösterir. Yer ve kişi ayrıntılarının bulunması, metnin temel anlatım biçimini değiştirmemektedir.
- 8.** Cümledeki temel işlev, okuyucuya bir alanı kavratmak ve o alana ilişkin verileri aktarmaktır. Bu özellik, bir konuyu öğretmeyi veya onunla ilgili bilgi sunmayı amaçlayan açıklayıcı anlatıma aittir. En güçlü çeldirici olan C ise ayrıntıları gözlem yoluyla zihinde canlandırmayı anlatır; bu, betimleyici anlatımın özelliğidir.
- 9.** Cümlede taş evler, yosunlu duvarlar, dar pencereler ve solgun perdeler gibi gözlenebilir ayrıntılar verilerek bir sokak görüntüsü oluşturulmuştur. Bu nedenle cümledeki anlatım, gözlemden yararlanıp bir yeri okuyucunun zihninde canlandırma amacını taşır. B seçeneği bilgi verme amacını ileri sürer; ancak cümlede öğretme ya da konu açıklama bulunmamaktadır.
- 10.** Parçada “Nedir?” sorusuyla bir kavramın anlamı belirlenmekte ve herhangi bir varlık ya da yerin görünüşü canlandırılmamaktadır. Bu nedenle kullanılan düşünce geliştirme yolu tanımlamadır. B seçeneği gözleme dayalı ayrıntılandırmayı, C olayların zaman akışı içinde aktarılmasını, D karşıt görüşü çürütmeyi gerektirir; E ise metnin genel bilgi verme amacını parçadaki sınırlı amaçla karıştırır.